

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Saksbehandler Ingebjørg Johannessen, 22247561
Vår dato 20.01.10
Vår referanse 09/642-3
Deres dato 06.11.09
Deres referanse 200905396-/BAB

Høring - Forskrift om rammeplan for grunnskolelærer- utdanningene for 1. – 7. trinn og 5. – 10. trinn

Høringsuttalelse fra Foreldreutvalget for grunnsopplæringen (FUG)

Innledning

FUG er fornøyd med at en forskrift til ny rammeplan for lærerutdanningen i grunnskolen nå er på trappene. FUG støtter rammeplanutvalget i mange av de momenter og punkter de peker på i sitt høringsnotat. Spesielt er man fornøyd med at utdanningen blir delt i 1-7 og 5-10 trinn, og at utdanningen skal mye mer profesjonsrettes. FUG er også fornøyd med at utdanningen skal baseres på forskning.

Manglende satsning på hjem-skole-samarbeid

FUG vil i denne høringsuttalelsen først og fremst sette fokus på det en opplever som manglende satsning på hjem-skole-samarbeid og samarbeidet med foresatte. Dette opplever en som nesten totalt fraværende i forslaget til ny forskrift.

Viktige styringsdokumenter om foreldrenes betydning for barns læring

Den manglende satsningen er mange måter merkelig når en ser på viktige dokumenter som påpeker betydningen av samarbeid hjem-skole. I det følgende har vi dratt ut essensen i noen av disse dokumentene. Et større utdrag følger som vedlegg.

”Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i **samarbeid og forståing med heimen**, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.”
(Opplæringslova, §1-1 Formålet med opplæringa)

- ”Skolen og lærebedriften skal legge til rette for samarbeid med hjemmet og sikre foreldres/foresattes medansvar i skolen.”
(Læringsplakaten)

- Samarbeid mellom hjem og skole er et gjensidig ansvar, og de foresatte er viktige støttespillere for elevenes læring og motivasjon.
(Stortingsmelding nr. 11 (2008-2009) Læreren - rollen og utdanningen)
- ”Derfor mener komiteen at kompetanse om samarbeid mellom hjem og skole også må styrkes i lærerutdanningen. Lærernes holdning, evne til å gi elevene tilpasset opplæring og kompetanse til å møte foreldre med ulike bakgrunn er avgjørende for utjevning av sosiale forskjeller.”
(Innst. S.nr. 185 (2008-2009) Innstilling fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Læreren – rollen og utdanningen)
- ”Det er i dag god dokumentasjon på foreldrenes betydning for barns læring, og den burde i langt større grad omsettes til praktiske tiltak.”
(Thomas Nordahl: Hjem og skole. Hvordan skape et bedre samarbeid. Universitetsforlaget 2007. s.49)
- ”Parental expectations are far more powerful than many of the structural factors of the home (e.g., single or two-parent families, families with resident or non-resident fathers, divorced parents, adopted or non-adopted children, or only children and non-only children). It is not so much the structure of the family, but rather the beliefs and expectations of the adults in the home that contributes most to achievement.”
(John Hattie: Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement. Routledge 2009 (p. 70-71))

Det er på bakgrunn av det som er sitert ovenfor at FUG foreslår at det blir lagt inn to nye avsnitt i forskriften som omfatter kunnskap og ferdigheter knyttet til hjem-skole-samarbeid.

Vi kommer tilbake til dette under de aktuelle paragrafer.

Kommentarer fra FUG til høringsnotatet

§ 1 VIRKEOMRÅDE OG FORMÅL

I denne paragrafen påpekes det at lærerutdanningsinstitusjonene skal tilby *”forskningsbaserte grunnskolelærerutdanninger med høy faglig kvalitet. Utdanningene skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringen.”*

Etter FUGs mening er dette et svært sentralt avsnitt. Som vist i innledningen til denne høringen, viser forskning at hjem-skole-samarbeid er viktig. Videre viser både opplæringsloven og læreplanverket klart til betydningen av et slikt samarbeid.

Som rammeplanutvalget skriver i sitt notat, har ikke lærerne forskerutdanning, men de må lære å ta i bruk aktuell forskning. I St.meld. nr. 31 *Kvalitet i skolen* står det at lærerne er blant de profesjonsutdannede i Norge som i minst grad tar i bruk forskningsbasert kunnskap i sin utøvelse av yrket (s. 10). For FUG er det spesielt viktig at lærere og lærerstudenter tar i bruk den forskningsbaserte kunnskapen om betydningen av et godt hjem-skole-samarbeid. **Fremtidige lærere vil ikke bli motivert av et pålegg om samarbeid med de foresatte, men av forskning som viser betydningen av dette samarbeidet og eksempler på hvordan dette utøves.**

§ 2 LÆRINGSUTBYTTE

Læringsutbytte særskilt for kandidater 1.–7. trinn:

Kandidaten

- har faglige og fagdidaktiske kunnskaper i matematikk, norsk og øvrige fag som inngår i utdanningen, og solid kunnskap om begynneropplæring.

FUGs forslag:

FUG foreslår at "øvrige fag" erstattes med "alle de grunnleggende basisfagene"

Videre foreslår FUG her et nytt strekpunkt:

- Ha kunnskap om betydningen av å komme tidlig i gang med et godt hjem-skole-samarbeid og ikke minst samarbeid med de enkelte foresatte om elevens læring

Felles læringsutbytte for kandidater i begge utdanningsløp:

Læringsutbytte må ses i sammenheng med fagenes innhold og arbeidsmåter i de to grunnskolelærerutdanningene.

Her foreslår FUG to nye strekpunkter (understreket) på bakgrunn av det som er skrevet i innledningen til høringsuttalelsen.

Videre er det forslag til enkelte presiseringer som er markert med uthevet skrift.

KUNNSKAP

Kandidaten

- har forskningsbasert kunnskap om å samarbeide med alle foreldre og foresatte, både i forhold til utvikling av sosial og faglig læring, og for å skape et godt psykososialt læringsmiljø.
- har kunnskap om et bredt repertoar av arbeidsmåter og læringsressurser og om sammenhengen mellom innhold, arbeidsmåter og **de enkelte** elevenes forutsetninger

FERDIGHETER

Kandidaten

- skal tilegne seg ferdigheter i hvordan samarbeide med foreldre på alle nivåer i skolen, kandidaten skal kunne møte foreldre med profesjonalitet også i den utfordrende samtalen.

§ 3 STRUKTUR FOR DIFFERENSIERT GRUNNSKOLELÆRERUTDANNING Obligatoriske fag, fagenes og praksisopplæringens omfang

Her foreslår FUG en presisering:

Praksisopplæringen skal omfatte planlegging og deltagelse i minst ett foreldremøte, samt minst 2 foreldresamtaler og elevsamtaler.

Grunnskolelærerutdanningen 1.– 7. trinn:

Her foreslår FUG et tillegg (uthevet):

Pedagogikk og elevkunnskap **inkludert en modul med hjem-skole-samarbeid** 30 studiepoeng, med 15 studiepoeng hvert år.

Grunnskolelærerutdanningen 5.–10. trinn:

FUG foreslår et tillegg (uthevet):

1.–2. studieår: Praksisopplæring

Pedagogikk og elevkunnskap **inkludert en modul med hjem-skole-samarbeid** 30 studiepoeng, med 15 studiepoeng hvert år

§ 4 NASJONALE RETNINGSLINJER, PROGRAMPLAN OG INDIKATORER

Ingen kommentarer.

§ 5 FRITAKSBESTEMMELSER

”Eksamen eller prøve som ikke er avlagt som en del av en grunnskolelærerutdanning, kan gi grunnlag for fritak, jf. § 3–5 i lov om universiteter og høyskoler. Utdanning som skal gi grunnlag for fritak, må enten være fag som tilsvarer skolefag eller fag som har relevans for arbeid som lærer i grunnskolen, jf. § 1, og bør omfatte fagdidaktikk og praksisopplæring. ”

Kommentar fra FUG:

FUG er ikke fornøyd med innholdet i dette avsnittet. Når man legger opp til en strengere styring av lærerutdanningen, må man også kunne definere hva som har relevans eller gi føringer for hvem som skal ha myndighet til å vurdere dette.

Videre er det stor fare for at kompetanse innen hjem-skole-samarbeid faller utenom i en slik vurdering.

FUG er oppmerksom på hensynet til rekruttering av lærere, og at det kan være mange gode kandidater som ikke nødvendigvis må tvinges gjennom et nytt utdanningsløp for å bli gode lærere. For FUG er det viktig at lærere som rekrutteres utenom lærerutdanningen, sikres kunnskap og forståelse for hjem-skole-samarbeid gjennom tilleggsutdanning.

FUG foreslår derfor en ny setning:

"Lærere som ikke har fullført grunnskolelærerutdanning, må gjennomgå et kurs i pedagogikk, elevkunnskap inkludert en modul med hjem-skole-samarbeid 30 studiepoeng."

Med vennlig hilsen

Loveleen Rihel Brenna
Leder i FUG

Ingebjørg Johannessen
seniorrådgiver
Sign.

Vedlegg

Notat

Fra: FUG v/ leder Loveleen Rihel Brenna **Dato:** 21.12.09
Til: Kunnskapsdepartementet v/ Borghild Abusland, Universitets- og høgskoleavdelingen **Saksnr.:** 09/737
Kopi: **Saksbeh.:** rhj

Begrunnelse for hjem-skole-samarbeid i lærerutdanningen

Offisielle dokumenter:

Opplæringslova - §1-1 Formålsparagrafen:

”Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.”

Kunnskapsløftet – Prinsipper for opplæringen:

- Læringsplakaten ”Skolen og lærebedriften skal legge til rette for samarbeid med hjemmet og sikre foreldres/foresattes medansvar i skolen.”
- Samarbeid med hjemmet: Foreldrene/de foresatte har hovedansvaret for egne barn og de har stor betydning for barnas motivasjon og læringsutbytte. Samarbeidet mellom skole og hjem er sentralt både i forhold til å skape gode læringsvilkår for den enkelte og et godt læringsmiljø i gruppen og på skolen. En forutsetning for godt samarbeid er god kommunikasjon. I samarbeidet vil gjensidig kommunikasjon om elevenes faglige og sosiale utvikling og deres trivsel stå sentralt. Samarbeidet mellom skole og hjem er viktig i hele grunnopplæringen, men vil endre karakter og form etter hvert som elevene blir eldre og får større ansvar for egen læring og utvikling

Samarbeid mellom skolen og hjemmet er et gjensidig ansvar, men skolen skal ta initiativ og legge til rette for samarbeidet. Opplæringsloven, forskrift til loven og Læreplanverket danner grunnlaget for samarbeidet, og foreldrene/de foresatte skal ha reell mulighet for innflytelse på egne barns læringsarbeid faglig og sosialt.

Hjemmet skal få informasjon om målene for opplæringen i fagene, elevenes faglige utvikling i forhold til målene og hvordan hjemmet kan bidra til å fremme elevenes måloppnåelse. Videre skal hjemmet ha informasjon om hvordan opplæringen er lagt opp og hvilke arbeidsmåter og vurderingsformer som brukes. Det må også legges til rette for at foreldrene/de foresatte får

nødvendige opplysninger for å kunne delta i reelle drøftinger om utviklingen av skolen.

Stortingsmelding nr. 11 (2008-2009) Læreren. Rollen og utdanningen

"Forenklet kan omtale av lærerrollen deles inn i tre hovedområder: 1) læreren i møte med elevene, 2) læreren som del av et profesjonelt fellesskap og 3) læreren i møte med foreldre og andre samarbeidspartnere." "Læreren er den påvirkningskilden som har størst betydning for elevenes skoleprestasjoner ut over elevene selv og hjemmene deres." (s.12)

"Elevenes foresatte har hovedansvaret for oppdragelsen av egne barn, og har derfor et medansvar i skolen. Samarbeid mellom hjem og skole er et gjensidig ansvar, og de foresatte er viktige støttespillere for elevenes læring og motivasjon. De foresatte må gjøres kjent med målene for opplæringen og med hvordan opplæringen er organisert. De må få kjennskap til elevens framgang og utvikling i skolen. Foresatte er en uensartet gruppe med ulike forventninger. Det er derfor viktig at lærere er lydhøre overfor de foresattes synspunkter og kjennskap til egne barn, og at de bidrar til å sikre et gjensidig og likeverdig samarbeid med hjemmene." (s.14)

Innst. S.nr. 185 (2008-2009) Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Læreren – rollen og utdanningen

"Komiteen vil understreke at alle foreldre kan være en ressurs for sine barns skolegang, uansett om de har lang utdannelse og om de er etnisk norske eller ikke. Derfor er det etter komiteens mening viktig å ha et positivt utgangspunkt i forhold til foreldrenes store betydning for sine barns læring, og utvikle tiltak som bidrar til aktiv foreldremedvirkning i skolen. En bevisstgjøring av hjemmets rolle, både hos ansatte i skolen og hos foreldrene, myndiggjøring av alle foreldre og kunnskap om fordelene ved et godt samarbeid mellom hjem og skole vil kunne føre til en større grad av sosial utjevning.

Komiteen viser til at skoler som ikke lykkes med tiltak for å løfte elever med lavt utdannede foreldre, ofte har en holdning om at det er begrenset hva man kan få til og at skylden for manglende læring ligger hos foreldrene. Forskningen viser at lærere systematisk har lavere forventninger til enkelte elevgrupper, blant annet minoritetsspråklige elever og elever med lavt utdannede foreldre, basert på forutinntatte oppfatninger av foreldrene. Komiteen er bekymret for at dette kan bidra til et unødige lavt ambisjonsnivå, og dermed til reproduksjon av sosial ulikhet. **Derfor mener komiteen at kompetanse om samarbeid mellom hjem og skole også må styrkes i lærerutdanningen. Lærernes holdning, evne til å gi elevene tilpasset opplæring og kompetanse til å møte foreldre med ulike bakgrunn er avgjørende for utjevning av sosiale forskjeller.**

Komiteen mener det er avgjørende at lærere møter foreldre på en måte som gjør at de får tro på sine egne muligheter og forutsetninger for å støtte barna i deres skolegang. Gjennom tydelige forventninger til samarbeid og vektlegging av at alle foreldre er ressurser for sine barn, vil det være bedre grunnlag for en

god dialog og et konstruktivt samarbeid. Da kan alle foreldre utgjøre en forskjell.

Komiteen viser til at elevgruppen er en mangfoldig og sammensatt gruppe. Komiteen vil understreke at det er viktig at lærere settes i stand til å skape gode samarbeidsrelasjoner mellom elevene, foreldrene og skolen, og tror at et godt skole/hjem-samarbeid kan bidra til å utvikle kulturforståelse, toleranse og anerkjennelse mellom ulike foreldre- og elevgrupper.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener meldingen i alt for liten grad vektlegger hvordan hjem/skole-samarbeidet skal integreres i lærerutdanningen.” (s.6-7)

Forskning:

Thomas Nordahl:

”Ut fra den dokumentasjonen som er lagt fram ovenfor, må det betraktes som en naiv tanke å påstå at skolen kan kompensere for foreldrenes rolle og betydning. Foreldrene er svært betydningsfulle for egne barns læring og utvikling, og den eneste empirisk baserte slutningen vil være å arbeide sterkt for å styrke alle foreldres rolle og betydning. I stedet for å kompensere for foreldre burde det, ut fra forskningsresultater, i sterkere grad iverksettes tiltak for å støtte foreldre. Vektleggingen av tiltak som leksehjelp, skolemat og utvidelse av skoledagen, burde helt klart foregå parallelt med en satsing på foreldrene. Det er for meg en gåte at politiske myndigheter, skoleadministrasjon, skoleledere og lærere ikke forholder seg sterkere og mer direkte til foreldrene for slik å kunne realisere målene for skolen. Det er i dag god dokumentasjon på foreldrenes betydning for barns læring, og den burde i langt større grad omsettes til praktiske tiltak.” Thomas Nordahl: *Hjem og skole. Hvordan skape et bedre samarbeid*. Universitetsforlaget 2007. s.49

John Hattie

“Parents should be educated in the language of schooling, so that the home and school can share in the expectations, and the child does not have to live in two worlds – with little understanding between the home and school. Some parents know how to speak the language of schooling and thus provide an advantage for their children during the school years, while others do not know this language, which can be a major barrier to the home contributing to achievement. Parental expectations are far more powerful than many of the structural factors of the home (e.g., single or two-parent families, families with resident or non-resident fathers, divorced parents, adopted or non-adopted children, or only children and non-only children). It is not so much the structure of the family, but rather the beliefs and expectations of the adults in the home that contributes most to achievement.” John Hattie: *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge 2009 (p 70-71)

FUGs forslag til tekst i forskriften:

Kunnskap:

kandidaten har forskningsbasert kunnskap om å samarbeide med alle foreldre og foresatte, både i forhold til utvikling av sosial og faglig læring, og for å skape et godt psykososialt læringsmiljø.

Ferdigheter:

kandidaten skal tilegne seg ferdigheter i hvordan samarbeide med foreldre på alle nivåer i skolen, kandidaten skal kunne møte foreldre med profesjonalitet også i den utfordrende samtalen.